

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ЗАКАРПАТТЯ В РУСЛІ ПІДГОТОВКИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ЄВРО - 2012

Розширення меж ЄС аж до західних кордонів України, зокрема, Закарпаття, зростання в його сторону туристичного потоку ще раз доводить про перспективність саме тут розвивати туристичну галузь. Територіальне поєднання природних та історико – культурних рекреаційних ресурсів краю дозволяє в перспективі сформувати унікальну туристично – рекреаційну систему з високорозвинутою інфраструктурою, рекреаційно – оздоровчими та туристичними комплексами загальноєвропейського значення. Стимулом удосконалення цього процесу - Євро – 2012, адже, Закарпаття стане своєрідними воротами на шляху західних вболівальників на футбольні матчі. Отже, питання залучення інвестицій у туристичну галузь Закарпаття, Карпатського регіону загалом є актуальним і вимагає нагального вирішення. Виходячи з вище наведеного розуміємо, що предметом дослідження – процес вивчення туристичної інвестиційної привабливості регіону і розробка нових інвестиційних проєктів.

Тематика залучення інвестицій у туристичну сферу є досить новою, що пояснюється незначною кількістю розробок, присвячених стану, проблемам і перспективам інвестування туризму. Питаннями вивчення туристичних можливостей Карпатського регіону активно займаються такі науковці як В.І.Гетьман, В.І. Мацола, Ю.В. Зінько, Н.Ф. Габчак. Ці автори як правило висвітлюють питання класифікації та характеристики рекреаційно-туристичних ресурсів України та її адміністративно - територіальних областей [2]. Важливими джерелами інформації з питань інвестиційної політики у сфері європейської інтеграції та розвитку транскордонного співробітництва є низка програм міжнародного рівня. Головне управління з питань європейської інтеграції, зовнішньоекономічних зв'язків та туризму облдержадміністрації продовжує роботу по впровадженню в Україні Нового Інструменту Суєдства в рамках програм «Україна – Польща - Білорусь»; «Україна – Словаччина - Угорщина» та «Україна - Румунія».

Інвестування є ключовою опорою на якій будується фундамент ринкової економіки, адже, інвестиції, зокрема іноземні, є надважливими для розвитку економічного потенціалу нашого краю.

Закон України «Про інвестиційну діяльність» прописує, що інвестиції – це сукупність усіх видів майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект. До названих цінностей можуть належати:

- 1) кошти, цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери;
- 2) рухоме та нерухоме майно;

3) сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технологічної документації, навичок, виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих («ноу-хау»);

4) права користування землею, водою, ресурсами, будинками, спорудами, а також інші цінності [4].

Важливу роль у сучасних умовах України, Закарпаття відіграють іноземні інвестиції. В Законі визначено, що іноземні інвестиції - цінності, які надаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності відповідно до законодавства України з метою отримання прибутку. Залучення іноземного більше іноземних інвестицій забезпечує інтереси досягнення економічних цілей економічного розвитку Закарпаття і є суттю його інвестиційної політики [3].

Інвестиційні пріоритети в галузі туризму визначають здатність підприємств забезпечити високу і швидку рентабельність інвестицій. З цієї точки зору Закарпаття, де зосереджений значний рекреаційний потенціал, сприятливі природно – кліматичні умови, є дуже перспективним. До того ж сучасна практика свідчить, що саме ця галузь є однією з найбільш ефективних для інвестування.

Відомо два шляхи розвитку туристичної індустрії – за «принципом дилікції» та за «принципом вибуху». На жаль для досліджуваної території на даний момент реальним є перший, який передбачає здійснення локальних проєктів, як правило незначних по об'єму і довготривалих в часі [6].

Важливим завданням у інвестуванні туристичної сфери Закарпаття є підвищення ролі органів місцевого самоврядування. Вони повинні забезпечити наступне:

- 1) налагодження конструктивного діалогу з потенційними пошукачами інвестицій;
- 2) створення бази даних про інвестиційні проєкти області;
- 3) використання та застосування ділових підходів у роботі з інвесторами тощо.

Вивчення інвестиційної привабливості Закарпаття показало, що тут становить 5,2% об'ємного і 5,1% вартісного потенціалу природно-рекреаційних ресурсів України [5]. Безперечно, що для залучення інвестицій від потенційних власників капіталу необхідно запропонувати їм вигідні інвестиційні проєкти із гарантованими доходами, адже при прийнятті рішення щодо інвестування інвестор враховує наступні моменти:

- 1) розміщення об'єкта інвестування поблизу основних ринків;
- 2) доступність ресурсів та робочої сили;
- 3) стан інфраструктури;
- 4) екологічний стан території;
- 5) розташування ринків збуту, наявність дешевої робочої сили тощо.

На вкладення інвестицій у туризм за останні кілька років позитивно впливає сприятливий інвестиційний клімат, передбачений Законом України

«Про спеціальний режим інвестиційної діяльності на території Закарпатської області». У краї реалізується 11 інвестиційних проектів на загальну суму 11,97 млн. доларів вартістю не менше 250 млн. доларів кожен. Окрім з них реалізуються за участю іноземного капіталу, зокрема: реконструкція санаторію – профілакторію «Колоє» (Ужгородський район), реконструкція і модернізація санаторію – профілакторію «Солоні мляки» (Мукачівський район), будівництво комплексу котеджів у с. В. Лази (Ужгородський район), проект по реконструкції готельного комплексу «Зірка» (м. Мукачево) та інші.

Закарпаття – «західні ворота України», тому важливою передумовою розвитку туризму і рекреації у прикордонних районах є розбудова, удосконалення та побудова нових прикордонних переходів. На сьогоднішній день тут нараховується 15 фактично діючих пунктів пропуску, а також 1 непрацюючий та 6 перспективних. Наприклад, ведуться роботи щодо реконструкції та відкриття переходів: «Лужанка – Берешурань», в стадії реконструкції перехід «Ужгород (Україна) – Вишне німецьке (Словаччина)» та «Лубня (Україна – Волосате (Польща))».

Значні перспективи розвитку туристичної інфраструктури краю визначаються проведенням в Україні фінальної частини чемпіонату світу Євро – 2012 року з футболу. Відповідно органами місцевої влади розроблено «Закарпатську регіональну програму підготовки та проведення в Україні Євро – 2012», яка включає три основні складові:

- 1) розвиток матеріально – технічної бази та інфраструктури;
- 2) рекламно – інформаційна діяльність;
- 3) підготовка, перепідготовка і підвищення кваліфікації кадрів для всіх видів діяльності в туристичній індустрії.

В 11 адміністративно – територіальних одиницях Закарпаття (із 13-ти) будуть проведені наступні кроки щодо покращення матеріальної бази та інфраструктури краю. Так, в Берегівському районі передбачається будівництво готельних комплексів у м. Берегове, с. Астей, с. Мужієво, а також реконструкція бази відпочинку ВАТ «Берточ» в с. Квасово. У Виноградівському районі на відрізьку 420 км – ремонт автодороги Мукачево – Рахів – Івано – Франківськ. Впорядкування автодороги Київ – Чоп – Будапешт, реалізація концепції розвитку туристично – спортивних комплексів «Плай» та «Великий Верх». Міжгірщина взяла зобов'язання щодо будівництва мотелю та сучасного кемпінгу по відрізьку траси Долина – Хуст. У Свалявському районі розпочато будівництво 3-5 зіркового готельно – оздоровчого комплексу в с. Голубине. В інших районах Закарпаття актуальними є: будівництво автостоянок, станцій техобслуговування, кемпінгів, реконструкція колійного господарства та тунелів на ділянці залізничної дороги Чоп – Львів. Також важливою є реконструкція аеропорту в м. Ужгород та будівництво нового в м. Мукачево. Заплановано провести реконструкцію діючих пунктів переходу через українсько – угорський кордон: Лужанка – Берешурань, Вілок – Тисобечь, Чоп – Загонь, а також будівництво нового пункту переходу Дийда – Берешурань; через українсько – словацький кордон:

Ужгород – Вишне німецьке, Малий Березний – Убля та розпочати будівництво мотелю – Соломоново – Черна над Тисою. Відповідно до даних програм здійснюється реконструкція та ремонт історико – архітектурних об'єктів (замків, старих будівель). Підлягає відновленню середній замок «Паланок» та створення в м. Мукачеві готельно-ресторанного комплексу VIP класу.

У напрямку розвитку рекреаційних територій розроблено науково – обґрунтовані концепції територій – «Синевирське озеро» та «Боржавські ландшафти» Міжгірського району, «Синяк» Мукачівського району, «Близиця – Кісак» Рахівського району. Крім того, у стадії розроблення знаходяться проекти «Полонина Рупа» (Перечинський район) та «Вишка – Красія» (Іршавський район).

Підготом 2008 року багаторазово розглядалися питання щодо доцільності призначення окремим територіям статусу природно-заповідних територій, з метою використання їх у рекреаційних цілях.

Важливим моментом в розвитку туристичної індустрії краю відіграє реклама, яка повинна на крок опереджати економічні дії і створити Закарпаттю позитивний імідж в уявленні майбутніх європейських футболістів краю. Основними завданнями в даному напрямі рекламно – інформаційної діяльності краю є: розміщення вказівників на автомобільних шляхах українською та англійською мовами; виготовлення та встановлення на основних магістралях області карт-схем із зазначенням основних туристично – рекреаційних об'єктів та придорожніх рекламно – інформаційних щитів; виробка нових туристичних маршрутів; випуск путівників, карт на англійській, польській, угорській та словацькій мовах; монтаж сучасних великих щитів в обласному центрі, місцях масового відпочинку туристів тощо [1].

Отже, є очевидним, що за останні п'ять років відбулись позитивні зміни в туристичному кліматі Закарпаття, чимало іноземних партнерів-інвесторів беруть безпосередню участь у підготовці туристично – рекреаційної інфраструктури до Євро – 2012. Додатними показниками характеризується діяльність у сфері європейської інтеграції та розвитку трансграничного виробництва. Врегулювання українського законодавства у сфері економічної діяльності дозволить потенційним інвесторам розвивати тут свій бізнес, приймати більше позитивних рішень.

Список використаних джерел:

1. Габчак Н.Ф. Туристична реклама як найдійовіший засіб популяризації туристично-рекреаційного комплексу Закарпаття // Матеріали II міжнародної наукової конференції // Географія і туризм: європейський досвід. 25 – 28 вересня 2008р. – Львів 2008. – С. 172 – 175.
2. Гетьман В.І. Курортно-рекреаційні системи Українських Карпат // Український географічний журнал. – 1999. – №3. – С.34-37.
3. Кияк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні: Рекомендований як навчальний посібник для студентів ВНЗ. – Чернівці: Зелена Україна, 2003. – 312с.

4. Закон України «Про іноземні інвестиції» від 13.03.1992 року № 2198 – XII.

5. Мацола В.І. Формування і розвиток рекреаційно-туристичного комплексу Закарпатської області: Автореф. дис...канд. екоп. наук: 08.10.02/ НАН України Інститут регіональних досліджень. – Львів, 1996. – 29с.

6. Лариса Мудрак. Зима. Туризм не спочиває // Український регіональний вісник. -25.12.2002. - № 42. – С. 16 -17.

Н. Гаврич

Львівський національний університет ім. Івана Франка, Україна

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ В НОВИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Одним з провідних напрямів економічного і соціального розвитку країни є туризм, який посідає вагомe місце в світовій економіці. Міжнародний досвід свідчить, що необхідною передумовою активного та успішного просування цієї галузі на ринок є сучасна туристична інфраструктура. Україна має всі об'єктивні передумови, щоб стати однією з розвинених туристичних держав світу. Туризм здатний подолати розбіжності в розвитку окремих регіонів країни. Однією з перешкод для розвитку туризму в Україні є стан готельного господарства, що не відповідає сучасним світовим стандартам.

Незважаючи на те, що сфера послуг набуває все більшого розмаху, розвиток і функціонування готельного господарства ускладнюється низкою проблем. Однією з причин є відсутність надійної та достовірної інформації про стан ринку готельних послуг та відсутність належного сервісу. Наслідком цього є використання готелів не за призначенням, зниження конкуренції на ринку готельних послуг, що погіршує стан готельного господарства та уповільнює вихід України на світовий туристичний ринок.

В умовах становлення ринкової економіки подальший розвиток готельного господарства вимагає підвищення конкурентоспроможності готельних підприємств на внутрішньому й світовому туристичному ринках. В сучасних умовах значної нерівномірності регіонального розвитку України необхідно особливу увагу приділяти розробці регіональних стратегій розвитку готельного господарства, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності й економічної ефективності регіональних готельних комплексів.

Соціально-економічним та організаційно-правовим проблемам ринкової економіки в сфері готельного господарства і туризму присвячені роботи українських і закордонних вчених В.І. Азара, С.І. Байлика, Р.А. Браймера, Дж. Боуена, Н.І. Кабушкіна, Г.А. Карпової, В.А. Квартальнова, Ф. Котлера, Г.А. Папіряна, Дж. Уокера, В.К. Федорченка та інших. Зокрема, в праці С.І.Байлика висвітлено сучасні теоретико-методологічні засади вивчення вітчизняного готельного господарства в економічному та геопросторовому аспекті, проаналізовано типологію готелів за рівнем комфорту та функціональними

...мані, принципи формування сучасної готельної мережі в Україні та за умовою [2].

Для України існує тільки один можливий шлях довгострокового економічного зростання – це розширення внутрішнього ринку та підвищення конкурентоспроможності національної економіки, в тому числі й готельних підприємств.

Сьогодні значно розширилися ділові й культурні зв'язки нашої держави. Це призвело до збільшення кількості іноземних та вітчизняних туристів, які перебувають в Україні. Виникає необхідність розміщення гостей у комфортельних готелях з відповідним рівнем сервісу.

Розвиток готельного господарства України характеризується адаптацією реформованих готельних підприємств до ринкового середовища, комплексним вирішенням нагальних проблем підвищення ефективності та конкурентоспроможності ринку готельних послуг, який почав поступово наблизитися до світових стандартів.

Серед основних проблем готельного господарства на сучасному етапі є: скорочення чисельності готелів і номерного фонду; проблема забезпеченості готельними місцями; проблема сертифікації готельних послуг в Україні; складні економічні умови, в яких вимушені виживати готелі – значні витрати на утримання та експлуатацію номерного фонду і проблема платежів готелів за комерційні послуги, значний податковий тиск, високі тарифи на готельні послуги. Ці та інші фактори призвели до скорочення переліку послуг готельних підприємств, низької якості обслуговування, що викликало зменшення попиту на готельні послуги, зниження завантаженості готелів. Слабка підтримка готельної діяльності з боку держави, проблема інвестиційної активності, нерівномірність завантаження по регіонах України, зростаюча конкуренція на готельному ринку між готельними підприємствами та індивідуальними засобами не готельного типу, використання готелів не за призначенням, відсутність надійної і достовірної інформації про стан ринку готельних послуг і відповідної конкуренції на цьому ринку ще більше погіршує стан і затримує вихід України на світовий туристичний ринок.

У цих умовах необхідно розробити регіональні стратегії розвитку готельного господарства, що повинно забезпечити спочатку виживання, а потім надійний захист конкурентних переваг готельних підприємств.

Підвищення конкурентоспроможності готельного господарства на внутрішньому і міжнародному ринку є найважливішим фактором розвитку готельного господарства в нових умовах господарювання. Конкурентоспроможність готельного комплексу України на міжнародному ринку буде можливою лише за умови підвищення конкурентоспроможності національних готельних комплексів.

Формування конкурентоспроможного регіонального готельного комплексу обумовлено взаємодією факторів, явищ і процесів, що стимулюють розвиток конкурентоспроможності в сфері надання готельних послуг і